

בשבת, מתיר החבלים, והשקין נופלין מאליהן.

אמר רב הונא: היתה בהמתו טעונה בשבת כלי זכוכית – כשרוצה לפרוק אותם מעליה, הרי הוא מביא כרים וכסתות ומניח תחתיה, ומתיר את החבלים, והשקין שבהם הכלים נופלים מאליהם על הכרים והכסתות. ועושה כן כדי שלא יפלו הכלים על הארץ ויישברו. אבל לא יטול את הכלים מעל גב הבהמה בידיו⁽¹⁾.

ומקשינן: והאנן תנן: נוטל בידיו את הכלים הניטלין בשבת. ואף כלי זכוכית ניטלים בשבת, ואמאי אסר רב הונא ליטלם בידים?

ומשנינן: כי קאמר רב הונא דאינו נוטלן, בקרני דאומנא [כלי אומן שמקוץ בהם דם]

וכל לאו שניתן לאזהרת מיתת בית דין, אין לוקין עליו. דעיקר אזהרתו באה לחייב מיתה, ולא מלקות⁽⁴⁾.

קנד-ב ואפילו למאן דאמר "לאו שניתן לאזהרת מיתת בית דין לוקין עליו", המחמר אינו לוקה. משום דאינו בלאו גמור. דאי להזהיר על מלאכת מחמר בלאו גמור אתא, ליכתוב רחמנא "לא תעשה כל מלאכה ובהמתך". "אתה" ובהמתך למה לי? אלא לומר לך, הוא ניהו דמייחייב בלאו, שלא לעשות מלאכה. אבל בעושה על ידי בהמתו לא מייחייב בלאו גמור ללקות עליו.

שנינו במתניתין: הגיע לחצר החיצונה, נוטל את הכלים הניטלין בשבת. ושאינן ניטלין

דביום טוב כהאי גוונא לוקה משום חרישה. וכדתנן "יש חורש תלם אחד וחייב עליו משום חמישה לאוין". ולא משום מחמר הוא. אלא חשיב כעביד בידים במה שכובש את הבהמה תחת ידו. ואין הבהמה אלא ככלי ביד האדם. ולא דמחמר נאמר היכא שהבהמה הולכת מעצמה, אלא שיש לה התעוררות מעט מן המחמר.

אבל המגיד משנה שם פירש אף בדעת הרמב"ם, דאיכא לאו במחמר. ולא בא אלא לפרש אמאי חשיב כלאו שניתן לאזהרת מיתת בית דין. דלא סבירא ליה כפירוש רש"י בזה. אלא מאחר ובחורש יחד עם בהמתו חייב מיתה [דאף בזה אית ליה כהרמב"ן], אף בשאר מלאכות שעושה עם בהמתו אינו לוקה.

1. ומהכא שמעינן, דלית הלכתא כרבי יצחק דאמר: אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל. שהרי התירו ליטול את הכרים לצורך הכלים המוקצין. רי"ף.

דוקא משום שמצינו מיתה אף במעשה המשותף לאדם ובהמה, וכגון בחרישה.

4. וכתב הרמב"ם בפרק כ הלכה א: אסור להוציא משא על הבהמה בשבת. שנאמר "למען ינוח שורך וחמורך". ואם הוציא על הבהמה, אף על פי שהוא מצווה על שביתה, אינו לוקה. לפי שאיסורו בא מכלל עשה.

ובהלכה ב' כתב: והלא לאו מפורש בתורה, שנאמר "לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך ובהמתך". שלא יחורש בה וכיוצא בחרישה. ונמצא לאו שניתן לאזהרת מיתת בית דין, ואין לוקין עליו.

והבין הרמב"ן [כאן ובהשגותיו על ספר המצוות] בדעתו, דאין איסור מיוחד במחמר. אלא אסור מדין שביתה בהמתו, שאינה אלא איסור עשה. והא דילפינן איסור לאו מ"אתה ובהמתך", אינו אלא כשחורש עם בהמתו.

והקשה עליו, הא חורש בבהמתו חייב משום מלאכת עצמו. וחייב חטאת וסקילה. דהא מצינו